

NEKTARİNDE ÇİÇEK THRİPSLERİ (Thysanoptera :Thripidae)

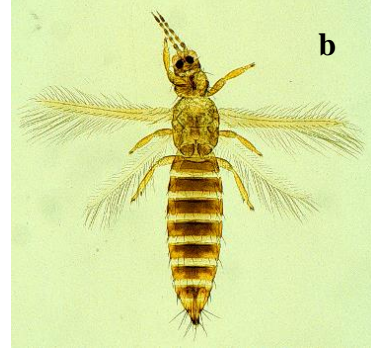
Dr. Adalet HAZIR*

*Adana Ziraat Mücadele Araştırma Enstitüsü, 01321 Yüreğir / Adana

Çiçek thripsleri, polifag türler olup 244 adet bitki türü ile beslenmektedir. Şeftali, nektarin, kayısı, erik, elma, asma, çilek, turunçgiller, pamuk, hıyar, domates, biber, patlıcan, soğan, marul, böğürtlen gibi bahçe ve tarla ürünleri ile karanfil, gül, krizantem gibi süs bitkileri ve çiçekli yabancı otlar önemli konukçuları arasındadır. Zararının ergin ve larvaları törpüleyici-emici ağız yapısına sahiptirler ve bitki özsuğunu emerek zararlı olurlar.

Adalet Hazir

Şekil 1. Çiçek thripsi ergini (a) ve (b)

Tanımı: Erginleri, 0,5 – 1,4 mm boyunda olup ince, uzun ve yassı bir vücut yapısına sahiptirler. Antenleri genellikle 7-8 segmentlidir. Vücut rengi soluk sarıdan kahverengi ve siyaha kadar değişir. Diğer böcek gruplarına ait türlerden en belirgin farklılığı kanatlarının kırıncı uçlarıdır. Böbrek şeklindeki yumurtaları 0,2 mm uzunluğunda olup genellikle bitki dokusu içine bırakılır. Larvaları çiçekte beslenmesinin yanısıra, iki meyvenin ya da meyve ile yaprak veya dalın birbirine temas ettiği yerler gibi korunaklı yerlerde beslenirler. Toprakta pupa olurlar.

Fotoğraf: Adalet HAZIR

Şekil 2. Çiçek thripslerinin larva dönemi (a) ve nektarin çiçeği içindeki larvaları (b)

Yaşayışı: Ergin yaşam süresi iklime bağlı olarak 15-30 gündür. Larvalar, tam çiçeklenme döneminden sonra çiçek içinde görülmeye başlarlar. Zararın büyük kısmı korunaklı yerlerde beslenen ve oldukça aktif olan larvalar tarafından yapılır. İki larva dönemi geçiren larvalar ikinci dönemin sonunda toprağa geçerler. Prepupa ve pupa dönemlerini toprakta geçirirler. Zararlı kışı toprakta ve çeşitli bitkiler üzerinde ergin halde geçirir. Tam gelişmesini 25 °C'de 15 günde, 15 °C'de 40 günde tamamlar.

Zarar Şekli: İlkbaharda thrips ergin ve larvalarının, nektarin çiçeği içinde (yumurtalık ve küçük meyve) beslenmesi sonucu meyvede kırmızı-kahverenkli lekeler ve meyve şeklinde bozulmalar ile meyve kabuğunda yara izi şeklinde zararlanma ortaya çıkmakta, hasat olgunluğuna ulaşmış meyvelerde thrips beslenmesi sonucu ise meyve kabuğunda gümüşlenme adı verilen renk açılmaları görülmekte, sonuç olarak meyvenin albenisi bozulmaktadır. Bu durum gerek üretici gerekse de tüketici tarafından istenmeyen bir durum olup ihracatta da değer kaybına yol açmaktadır.

Şekil 3. Çiçek thripslerinin çiçekte beslenmesi sonucu meyvede oluşan zararlanma (a, b, c)

Bölgemizde yapılan çalışmalarda, şeftali ve nektarinlerde zarar yapan thrips türleri içinde en yoğun olan türün *Frankliniella occidentalis* (Pergande) olduğu belirlenmiştir. Bunu *Thrips tabaci* Lind. ve *Thrips major* Uzel türleri izlemektedir. Thrips türleri beslenme zararı dışında, bazı virüs hastalıklarının bulaştırmaları nedeniyle de üzerinde önemle durulması gereken bir zararlı grubudur.

Şekil 4. Çiçek thripslerinin olgunlaşma dönemindeki nektarin meyvesinde meydana getirdiği gümüşlenme zararı (a) ve (b)

Mücadelesi

Bahçe içindeki ve yakınındaki yabancı otlar, kültür bitkisinin çiçeklenme döneminde ve hasattan 2-3 hafta önce sürülmemelidir. Toprakta pupa ve erginlere karşı sonbahar ve kış aylarında toprak işleme yapılmalıdır. Aşırı azotlu gübrelemeden kaçınılmalıdır. Bahçeler düzenli sulanmalı, ağaç içi havalandırması sağlanmalıdır. Ülkemizde şeftali ve nektarinde bu zararlıya karşı ruhsatlı ilaç bulunmamaktadır. Bu nedenle başka ürünlerde çiçek thripslerine karşı ruhsatlı olan bitki koruma ürünleri geçici olarak önerilmektedir.

KAYNAKLAR

Anonim, 2008. Zirai Mücadele Teknik Talimatları, Cilt-4. T.C. Tarım ve Köyişleri Bakanlığı Tarımsal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara, 388 s.

Hazır, A. 2008. Doğu Akdeniz Bölgesi Şeftali ve Nektarinlerde Zararlı Türler ile Parazitoit ve Predatörlerin Saptanması, Önemli Zararlıların Popülasyon Gelişmesi ve Mücadelede Kullanılan Bazı Pestisitlerin *Chilocorus Bipustulatus* L. (Coleoptera : Coccinellidae)'a Etkisi. Ç.Ü. Fen Bilimleri Enstitüsü, Bitki Koruma Anabilim Dalı, Doktora Tezi, Adana, 145 s.